

Slovenski dom

Štev. 118.

V Ljubljani, sredo 24. maja 1939.

Leto IV

Napovedi o bližnjem sklepu sporazuma med Anglijo, Francijo in Rusijo

Zeneva, 24. maja. o. Francoski in angleški zunanji ministri sta sinoči ob 21.24 odpotovala iz Zeneve po razgovorih, ki sta jih imela z zastopniki Sovjetske Rusije. Iz izjav ob odhodu je moči sklepati, da bo postal trojni francosko-angleško-sovjetski sporazum v kratkem dejstvo. To še ne pomeni, da bi moralo priti še danes do sklenitve pogajanj, popolnoma verjetno pa je, da se bo angleška vlada že danes izrazila za francoski načrt o sporazumu. Angleški zunanji minister Halifax bo priporočil svojim tovarišem v vladi, naj načrt sprejmejo. Ako vlada načrt sprejme, bo ministrstvo za zunanje zadeve uradno sporočilo načrt Moskvi zaradi končnega sporazuma. Zaradi razgovora fran-

coskega in angleškega zunanjega ministra z zastopniki Sovjetske Rusije menijo, da bo ruski odgovor ugoden. Francoski zunanji minister Bonnet je imel večeraj razgovore z zastopnikom Rumunije in Poljske, katere je obvestil o stanju pogajanj s Sovjetsko Rusijo. Soglasje Poljske in Rumunije je bilo potrebno za ta sporazum. Zasedanje sveta Zveze narodov se bo končalo šele v četrtek. Verjetno je, da bo sporazum podpisan v Moskvi, kamor bi bo uspešno končanih pogajanjih odpotoval angleški zunanji minister Halifax.

»Paris Soir« prinaša izjavo, ki jo je dal Georges Bonnet posebnemu dopisniku lista v Zenevi. Glasi se:

»Po dolgih razgovorih, ki sem jih večeraj imel z angleškim zunanjim ministrom Halifaxom in sovjetskimi londonskim poslanikom Majskim, sem se trdno prepričal, da se bodo pogajanja med Veliko Britanijo, Sovjetsko Rusijo in Francijo hitro končala. Kar se Francije tiče, bo ta dogovor še utrdil njen varnostni sistem.«

Za vsakogar, ki pozna veliko Bonnetovo obzirnost, napoveduje ta izjava nedvoumno uspeh pogajanj. Ena ura razgovora z Majskim in ena ura razgovora s Halifaxom sta Bonnetu omogočili dokončno razčiščenje postopka o sporazumu.

Avtomobilska nesreča angleške kraljice

London, 24. maja. m. Včeraj se je kraljica Mary pripetila avtomobilska nesreča, pri kateri je kraljica dobila lažje poškodbe. Kot navadno, se je odpeljala z avtomobilom na izlet v park Wimbledon. Ko se je vračala, se je avtomobil, ki ga je vozil dvorni sofer, na cestnem križišču zaletel v tovorni avtomobil. Sunk je bil tako močan, da se je kraljičin avtomobil prevrnil. V bližini so bili zaposleni delavci pri novi hiši. Kakor hitro so videli, da se je avtomobil prevrnil, so prihiteli na kraj nesreče ter potegnili izpod avtomobila kraljico, ki pa je niso spoznali. Kraljico Mary so takoj prepeljali k najbližjemu zdravniku, ki ji je nudil prvo pomoč. O njenem zdravstvenem stanju je bilo izdano zdravniško poročilo, ki ugotavlja med drugim, da je kraljica dobila manjše poškodbe ter da bo morala nekaj dni imeti popoln mir. Njeno splošno zdravstveno stanje pa je zadovoljivo.

Posveti za obsežno gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Španijo

Nacelnik oddelka za trgovske pogodbe v nemškem zunanjem ministrstvu Wohlat je odpotoval v Burgos z večjo skupino gospodarskih izvedencev. S špansko vlado bo začel posvetovanja za sklenitev obsežne gospodarske pogodbe med Nemčijo in Španijo. V njegovem spremstvu je dvanajst strokovnjakov za razne panoge. V nemških krogih pravijo o teh posvetovanjih, da se bodo končala s podpisom »najobsežnejše trgovske in gospodarske pogodbe, kar jih je nova Nemčija sklenila.«

Nemčija si prizadeva pridobiti Španijo za to, da bi gospodarsko sodelovala z Nemčijo po načelih petletnega gospodarskega načrta. Bodoča trgovska izmenjava med Nemčijo in Španijo naj bi bila taka, da bi se gospodarstvo obeh držav dopolnjevalo. Španija naj bi Nemčiji dobavljala surovine, zlasti železno rudo, živo srebro, baker, sadje, suho sočivje, vino, olje, ribe itd. Nemčija bi te dobave plačevala s stroji, z orožjem, s strokovnjaki za obnovitvena dela ter specializiranim delavstvom.

Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Španijo bodo po berlinskih napovedih trajala kaka dva meseca, iz česar je videti, da se pripravljajo v resnici važen in daljnosežen gospodarski sporazum med tema državama. Po sklenitvi pogodbe naj bi general Franco uradno obiskal Berlin ter s tem dal izraza novemu političnemu in gospodarskemu sodelovanju med Nemčijo in med Španijo.

V Berlinu govorijo tudi, da bosta v Španijo v kratkem odpotovala vodilni arhitekt nove Nemčije profesor Speer in pa profesor Todt, po čigar zamislih in načrtih so izdelane vse nove orjaške avtomobilске ceste v Nemčiji.

Iz teh priprav in odhodov je moči sklepati, da bo Nemčija pri obnovitvi Španije igrala zelo pomembno vlogo, kar ji bo prineslo veliko gospodarskih koristi. Ni še znano, kakšen bo delež Italije pri teh obnovitvenih delih.

Notranji politični boji med Čehi

Rovarjenje fašistov in drugih skupin proti enotni stranki

Praga, 24. maja. m. V češko-moravskem protektoratu so se zadnje čase začeli pojavljati prvi politični strankarski spori, ki so jih povzročili v stranki »Narodne skupnosti« Gaydovi fašisti. Po izstopu generala Gayde iz te stranke so fašisti priredili na več krajih demonstracije, ki niso bile naperjene samo proti Judom, temveč tudi proti članom Narodne skupnosti. Pri demonstracijah v Brnu se je tudi pokazalo, da vodstvo fašističnega gibanja ne uživa več onega ugleda kot prej. Z vodstvom nezadovoljni fašisti so imeli preteklo nedeljo v Brnu sestanek, na katerem so izrekli vsemu vodstvu fašistične stranke z generalom Gaydo vred nezaupnico. Izvolili so direktorij devetih članov, ki bo vodil fašistično stranko. Za novega voditelja stranke se potegujejo trije kandidati, najresnejši med njimi pa je hotelir iz Brna Jara. Za fašisti so v stranki Narodne

skupnosti pričeli rovariti tudi pristaši radikalne stranke, tako imenovani vlajkardi, ki zahtevajo imenovanje dveh svojih ljudi v odbor stranke Narodne skupnosti. Vlajkardi so po Češkem in Moravskem raztrosili letake, v katerih zahtevajo jasno določitev državnopravnih odnosov, pravično razdelitev premoženja med narod, odpravo pridobivanja dohodkov brez dela, revizijo davkov in doklad na samostojna podjetja, odpravo kartelov, znižanje najemnine, znižanje cen življenjskim potrebščinam, razdelitev zemlje vseh veleposestnikov med siromašne poljedelce, temeljito rešitev judovskega vprašanja, kulturni napredek med ljudstvom in končno — postavitve mlajših moči na odgovorna mesta.

Zanimivo bi bilo vedeti, kakšne sile so v ozadju tega razdiralnega dela pri narodu, ki je danes še zlasti potreben sloge in enotnosti.

Prizadevanja za nevtralnost balkanskih držav

Carigrad, 24. maja. o. List »Aksame« prinaša zanimiv članek, v katerem razpravlja o zadnjih posvetih med različnimi balkanskimi državami in pa o bližnjem obisku romunskega zunanjega ministra Galenea v turški prestolnici. Ta obisk bo služil razčiščenju raznih važnih vprašanj, ki so se pokazala med Komunijo in Turčijo ter med Turčijo in drugimi balkanskimi državami po sklenitvi angleško-turške vojaške zveze. Razen tega pa bi romunski zunanji minister pri tej priliki rad pridobil Turčijo za ustanovitev balkanskega bloka, v katerega naj bi pristopili še Bolgarija ter albanski protektorat.

Ta nova zveza balkanskih držav bi imela namen varovati nedotakljivost meja na Balkanu in z vsemi sredstvi ohraniti balkanskim državam nevtralnost v morebitnem spopadu med velesilami.

Seveda bi bilo treba tu najti izhoda za Turčijo, ki je po sklenitvi vojaške zveze s Anglijo prišla v nov položaj. Končno besedilo angleško-turške pogodbe bi moralo biti tako, da bi se turške obveznosti glede Anglije ne nanašale na balkansko ozemlje. Temu načrtu za obrambo balkanske nevtralnosti so naklonjeni voditelji vseh balkanskih držav, zlasti tisti, ki so si — kakor na primer Jugoslavija — zadnje čase vse prizadevale, da ohranijo v zapletenih evropskih razmerah proste roke in neodvisno stališče.

Sporazum med Francijo in Turčijo o pokrajini Aleksandretti

Carigrad, 24. maja. m. Komisija za razmejitve med francosko Sirijo in pokrajino Aleksandrette je končala svoje delo ter je določeno besedilo zapisnika o razmejitvi od strani turških in francoskih zastopnikov. V kratkem bo v Ankaro prispel iz sandžaka Aleksandrette polkovnik Husti, ki bo tja prinesel zapisnik o razmejitvi.

Ob meji so večeraj zasadili v tla francoske in turške zastave. V najkrajšem času bodo turške čete vkorakale v Aleksandretto, ki bo tako končno veljavno pripadla Turčiji.

Ameriška podmornica - 24 ur potopljena

Newyork, 24. maja. Ameriška podmornica »Squalus« je že 24 ur pod vodo. Toda podmornica je tako moderno urejena glede varnosti in razpolaga s toliko količino kisika, da za zdaj ni nevarnosti za posadko. Kapitan Monson, ki je iznašel posebne aparate za reševanje potopljenih podmornic, je odpotoval z letalom iz Washingtona na kraj

nesreče. V podmornici »Squalus« je kot častnik tudi znani lahkoatletičar Joseph Paterson, ki je na olimpijskih igrah v Berlinu l. 1936 dobil nagrado za zmago v teku na 400 metrov.

Predsednik Roosevelt je izjavil častnikom, da upa, da bo podmornico mogoče rešiti in da je vlada izdala odredbo, da se izkoristijo vse možnosti za rešitev posadke.

Vojna ladja »Folcon«, rušilec »Brookline« ter nekoliko podmornic je odplopo na pomoč ter bodo skušale rešiti podmornico in posadko. Podmornica se je poškodovala, ko je zapuščala Bele otoke. Podmornica »Sculpine« je stopila telefonično v zvezo s podmornico »Squalus« ter dobila sporočilo, da da je vsem članom posadke dobro.

Nova cerkev pri Celju dobi nov vodovod

Celje, 24. maja.

Prebivalcem Nove Cerkve se je izpolnila dolgoletna želja, da dobe vodovod. Številne prošnje eo romane na pristojna mesta, pa vselej je bil up na podpre prazen. Šele v zadnjih letih je bila Nova Cerkev deležna potrebne pozornosti. Nedavno je bila odprta pogodbeno pošta s telefonom, sedaj pa je prišlo obvestilo, da je banška uprava v Ljubljani nakazala 90.000 din za gradnjo novega vodovoda. Pred dnevi je bil krajevni ogled, katerega sta se udeležila tudi okrajni glavar iz Celja dr. Zobec ter v. tehnični pristav celjskega glavarstva inž. Stefani ter zastopnik Higijenskega zavoda iz Ljubljane, ki je pregledal studence v vasi Hrenova, kjer bodo zajeli izvire, nato pa napejali 1000 metrov dolge cevi v Novo Cerkev. Za vas pomeni novi vodovod veliko pridobitev, ker je imelo da sedaj komaj devet posestnikov vodo od celjskega vodovoda.

V Pragi so bili večeraj pred nemškim sodiščem po nemškem zakonu o varstvu rajha kaznovani trije Čehi na 4 mesece zapor. Obsojeni so bili, ker so raztrgali nemško državno zastavo. Večerašnja obsodba je prva obsodba nemških sodišč v češko-moravskem protektoratu.

O vojaški zvezi med Nemčijo in Italijo veliko razpravlja tisk obeh držav, ki pravi, da sta Nemčija in Italija zdaj združeni in imata eno politiko in eno vojsko, torej sta močnejši od demokratičnih držav. Proti poskusom obkoljevanja se bosta borili z vsemi političnimi, vojaškimi, moralnimi in tudi gospodarskimi sredstvi.

Angleški zbornici sta soglasno odobrili vladni načrt za novo ureditev Palestine.

Vesti 24. maja

Na zboru Nemške zveze za obrambo pred napadi iz zraka je večeraj govoril maršal Göring in dejal, da hoče Nemčija mir. Mir zanjo ni beseda, marveč dejstvo. Zato si Nemčija želi, da bi obrambnim organizacijam ne bilo treba nikdar stopiti v akcijo.

Velik zbor italijanskega fašistovskega ženstva se bo začel v Rimu 28. maja. Zbor je v zvezi s proslavo za 20-letnico fašizma.

Anglija in Francija precejujeta vrednost sovjetske pomoči v obrambni zvezi, pišejo nekateri poljski listi.

Angleška kraljica in kraljico so večeraj prišle v mesto Toronto pozdravljati slovite kanadske petorke, ki so jih za to priliko naučili posebnih poklonov. Kralj in kraljica sta bila tega pozdrava zelo vesela.

Zaradi naraslih voda so morali ustaviti vso plovnost po Renu in na plovnih rekah, ki se stekajo vanj.

Bivši predsednik češkoslovaške republike dr. E. Beneš je poslal Zvezi narodov spomenico, v kateri ugovarja proti zasedbi češkoslovaškega ozemlja po Nemčiji in Madžarski.

23 ljudi je zgorelo, 50 pa je bilo silovito ožganih, ko je v mestu Guayaquilu izbruhnil požar v petnadstropni trgovski hiši sredi mesta. Goreti je začelo, ko je tresčilo na streho letalo stotnika Maldonada, ki je izvajal nad mestom razne akrobacije. Letalec se je ubil, goreči bencin iz letala pa je povzročil strašni požar.

Romunska vlada je izdelala petletni gospodarski načrt za zvečanje poljedelske in industrijske proizvodnje ter izvoza.

Češko-moravski protektorat je vrnil Nemčiji vse ladje in vlačilce, ki jih je bivši češkoslovaški dala Nemčiji. Protektorat je vrnil Nemčiji 28 vlačilcev, 3 ladje in 1 motorno ladjo.

Slovaška vlada je združila vse tujsko-prometne organizacije v potniški urad »Slovakoturk«. Nova organizacija si bo prizadevala urediti dobre tujsko-prometne zveze zlasti z našo državo.

Belgijsko sodišče v Bruslju je obsodilo na 7 mesecev ječe barona D'Anothana, ki je pred nekaj meseci v imenu belgijskih bojevnikov počakal bivšega ministrskega predsednika Spaaka pred stanovanjem in ga oklofotal. Ta dogodek je povzročil znano dolgotrajno vladno krizo.

Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Potemkin bo najbrž še ta teden dopotoval v letonsko prestolnico Rigo in se s tamošnjimi voditelji posvetoval o vojaškem sodelovanju med Letonsko in Rusijo.

Hud boj proti vohunom se je začel v Nemčiji. Za boj so mobilizirane vse politične in druge organizacije. V obmejnih predelih so prijeli večje število vohunov in je bila zaradi takih prestopkov skoraj vsak dan izrečena kaka smrtna obsodba. V Memelu so pod sumom vohunstva prijeli 173 ljudi.

Angleška kopna vojska je zadnjega aprila štela 501.000 mož, skoraj polovico več, kakor lani ta čas. Do srede maja se je število zvečalo za nadaljnjih 70.000.

Holandska kraljica Viljemina je dopotovala na tridnevni uradni obisk v Belgijo. Govoré, da bosta pri tej priliki Belgija in Holandija sklenili vojaško zvezo za obrambo nevtralnosti.

Anglija ne bo priznala Nemčiji nikakih pravic do češkega državnega denarja, naloženega v Angliji, dokler ne bo Nemčija privolila, da Anglija s tem denarjem najprej poplača bivše češke državne dolge in pa škodo, ki jo imajo angleški državljani na Češkem zaradi novega političnega položaja. Tako je izjavil finančni minister Simon večeraj v zbornici.

200 kilogramov raket je eksplodiralo v neki tovarni v Berlinu. Tovarniško poslopje je čisto uničeno, več delavcev je izgubilo življenje.

Mednarodni kongres vinogradnikov bo od 21. do 30. avgusta v nemškem zdravilišču Kreuznach.

Nemški in italijanski prostovoljci so začeli večeraj odhajati iz Španije. Nemci se ukrcavajo na ladje v severnem pristanišču Vigo, Italijani pa na jugu v Cadixu.

V Tirani so ustanovili nov urad za ceste. Urad je dobil nalogo v dveh letih narediti 1200 kilometrov cest po Albaniji.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je večeraj odpotoval iz Berlina, kjer se je mudil tri dni zaradi podpisa vojaške zveze med Nemčijo in Italijo.

Francoska vlada je izdala novo zakonsko uredbo o preganjanju vohunstva v gospodarstveni industriji. S tem hoče preprečiti, da bi važni tehnični izumi ne prišli v roke sovražnim državam.

Nemčija in Italija sta s podpisom o vojaški zvezi dokazali, da hočeta ohraniti mir, o čemer pričata tudi umik nemških in italijanskih prostovoljcev iz Španije. Tako razlaga vojaško zvezo med obeh državama veliki ameriški list »Newyork Times«.

Številni ugledni Judje so začeli vračati angleški vladi vsa odlikovanja zaradi angleških načrtov o novi ureditvi Palestine.

Sport v zadnji minuti

Boško Simonović, zvezni kapetan in podpredsednik Jugoslovanske nogometne zveze je snoči na seji upravnega odbora JNZ zaradi nesporazumov, ki so nastali v upravnem odboru, podal ostavko.

Danes se bo v Belgradu pričel izredni občni zbor Jugoslovanske nogometne zveze. Na njem bodo razpravljali o preureditvi te zveze.

Pavao Nurmij je postal direktor atletskih pripravn za bodočo olimpiado v Helsinkih.

Francoska nogometna reprezentanca je v sezoni 1938-39 odigrala pet meddržavnih tekem. V Neaplju 0:1 z Italijo, v Parizu 4:0 nad Poljsko, v Parizu 2:2 z Madžarsko, v Bruslju 3:1 nad Belgijo ter v Parizu 2:1 nad Walesom.

Belgrajski siromaki niso zadnji v ogromnem številu prestolniških prebivalcev, ki slovenskega voditelja dr. Ant. Korošca dobro poznajo, ga spoštujejo in ljubijo. Naša slika, posneta v nedeljo po maši pred cerkvijo Kristusa Kralja v Belgradu, kaže dr. Korošca, ki si je pred dnevi malo poškodoval levo oko, kako pripravlja dar za siromašnega znanca izpred cerkve.

Strašno divjanje narastlih voda

Tri smrtne žrtve povodnji v mariborski okolici

Kar naprej trajajo povodnji na Stajerskem, povzročene doline so že nekaj dni izpremenjene v velika jezera, po katerih se pretaka umazana voda. Zaradi neprestanih nalivov nam od povsod poročajo o naraščanju voda. Pesnica, ki se je sredi noči nekoliko vtekla, je danes dopoldne spet narasla ter je znova na več mestih preplavila ceste v bližini Sv. Marjete. Tudi poplava Dravinje in Sotle še traja. Sredi noči in danes zjutraj so bili silno hudi nalivi zlasti nad Dravsko dolino ter so potoki na Kozjaku in na Pohorju nekajkrat narasli v velike hudournike ter so rušili in odnesli se to, kar so prejšnje povodnji v nedeljo zjutraj pustili. Včeraj popoldne so povzročili veliko katastrofo potoki, ki prihajajo med Marenbergom in Selnico ob Dravi s Kozjaka. Vzdolž teh potokov je vse polno žag, ob njih vodijo ceste na Kozjak. Vse te ceste in pota so bila od hudournikov preplavljena, razdrti in odneseni so mostovi, ceste razrite, da so sedaj samo golo kamenje, od žag pa je odnesla voda ogromno množino deak in lesa. Včerajšnja katastrofa je zahtevala tudi dve človeški žrtvi. V Ožboltki grapi so ljudje skušali reševati les, ki ga je voda odplavljala. Do pasu so stali nekateri v vodi ter s cepini vlačili hlode na suho. Pod Kaplo sta bila zapeljena s takim delom dva drvarja, Bajc in Prajs s Kaple. Nenadoma je ene-

mu spodrsnilo ter je omahnil v deroč hudournik. Drugi je skočil za njim, da bi ga rešil, pa so se valovi za obema zgrnili ter ju je hudournik odnesel s seboj. Nihče se ni usodil, da bi jima bil pomagati, ter sta utonila. Voda ju dosedaj še ni naplavila. Trupli bodo našli, ko se bo potok vtekel, če ju ni povodenj zanesla v Dravo. — Tretjo smrtno žrtev je zahtevala povodenj v Slovenski Bistrici. Potok Bistrica sicer ni prestopil bregov, pač pa je voda tako narasla, da je bila struga zvrhoma polna. Posestniku Juhartu iz Visol, ki je zaposlen na žagi v Zgor. Bistrici, sta prinesli njegovi dve hčerki kosilo. Ko sta se potem otroka vračala nazaj domov, sta šla čez brv, ki nima ročajev ter jo delavci uporabljajo za prevoz peska iz potoka. Ko sta se dekleti nahajali na brvi, jo je narasla potok nenadoma izpodnesel ter sta obe padli v vodo. Starejša — devetletna Marica je padla v sredino potoka ter se je vodojve takoj zgrnilo nad njo in se ni več prikazala na površje. Mlajša, 6letna Danica, pa je padla ob kraju v vodo, pa se je še pravočasno ujela za vrbovo vejo ter po njej splezala na suho in se rešila. Truplo male vstopljenke do sedaj še niso mogli najti. — V Dravski dolini je bilo veliko ljudi, ki jih je povodenj presenetila ob potokih, na žagah in pri reševanju lesa, v smrtni nevarnosti ter so se komaj rešili iz objema valov hudournika.

Povodnji so pustošile po Sloveniji

Ljubljana, 23. maja.

Hudi nalivi zadnjih dni so povzročili, da so reke Sava, Drava, Mislinja, Krka, Sotla, Ljubljana in Dravinja ogromno narasle. Slovenijo je epet obklesala nadloga povodnji.

Iz vseh krajev se vedno prihajajo poročila, ki govorijo o neverjetnem pustošenju, ki so ga napravile posamezne reke in njihovi pritoki. V Mislinjski dolini je voda napravila milijonsko škodo. Hudournik Reka pri Sloven. Gradcu je odnesel vse občinske brvi in mostove ter poplavljal vsa polja. Prav tako razdejaje je napravil tudi hudournik Gradišnica. Posestniku in mlinarju Viktorju Turinšku je voda razdrila jez, zalila hišo, razrušila vso mlinsko konstrukcijo ter uto za drva, orodje in stroje. Posestnik Turinšek trpi škodo okrog 100.000 din, posestnik Franc Tretjak približno 50.000 din. Potok Trobeljšica je razdril cesto, ki je bila lani lepo urejena. Med Pomečami in St. Jerdertjo so bili po besneči vodi škodovali za 50.000 din posestnika Ivana Kovnik, Lahkovića za 5000 din, Incinger za 10.000, Repas za 10.000 din, Rotovnik za 20.000, Jurij Šave za 30.000 din. V St. Janžu pri Dravogradu je voda zalila polja in travnike meter globoko. Promet na banovinski cesti med Dravogradom in Sloven. Gradcem je popolnoma nemogoč. Škoda znaša približno 50.000 din. V Mislinjski dolini je voda odnesla vrsto mostov in brvi. Uprava banovinskih cest ima škode za približno 300.000 din, občina Sloven. Gradec pa za okroglo 200.000 din. Na poljih znaša škoda prav gotovo nad 1.000.000 din. V gmajni pod vrhom Rantela je plaz odnesel hišo delavca Brimmanu. Hišica se je premikala počasi, tako da je Brimman ugnel otroke še rešiti ter jih spraviti na varno k sosedu. Plaz je nato prišil na strm pobočju z vso silo proti dolini, potegnil je s seboj hišico, ki se je nato razletela na drobne kosce. Ob Dravi je prav veliko škodo zaradi povodnji pretrpela občina Vuzenica. Potoka Plavžnica in Požarnica ter Cerkevica so podrli vse jezove, mostove in lesene ute. Voda je odnesla mnogo rezanega in tesanega lesa. Največjo škodo trpita leena trgovca Janiš in Zgajner iz Mute. Razdejani so bili betonirani mostovi. Skupna škoda se ceni na 1.000.000 din. Tudi struški dolini ni bilo prizanešeno. Vse polje osmih vasi je bilo zalito, vsa setev in vsi poljski pridečki so bili uničeni tako, da kmetom spet grozi lakota kakor leta 1933. Ceste, ki vodijo proti Dobrepoljam, so zalite.

Izredno je narasla tudi Sotla. Vse pas travnikov od Šmarja pri Jelšah ter Rogaske Slatine in Sv. Petra pod Svetimi gorami. Pri Brežicah in Krškem sta Sava in Krka zelo narasli. Sava je prišla skoraj na 4 metre nad normalo. Pod Brežicami so vsa polja pod vodo. V Mostcu, v Dolnji vasi ter v Trnju je voda vdrila v hiše in v hleve. Promet med Dobovo in Brežicami je ustavljen, od prometa so odrezane tudi Čateške Toplice. V brežiški okolici je potok Gabernica napravil izredno veliko škodo. V Dobovi in v Kapeli ob hrvaški meji je Sotla napravila škodo, ki sega v stotisoče. Sava je zdaj začela nekako upadati. Podobni glasovi

Preklic razpisa zdravniškega mesta

Z odlokom z dne 15. 5. 1939, I. št. 5572-I. je kralj. banaka uprava razpisala mesto zdravniškega združenja zdravstvene občine St. Ilj v Slov. gorah v lastnosti banovinskega uradniškega pripravnika za VIII. položajno skupino. Razpis tega mesta se s tem preklicuje.

Hervey Allens

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Antonio je ribaril in nastavljal zanke. Simba je prežal ob brodu, ki je bil sredi otoka in lovil srne. Iz podolgovatega, žilavega kosa jesenovega lesa si je Antonio uredil lok. Precej časa je trajalo, preden je našel odgovarjajočo napetost. Srnina koža je počila. Končno je vzel podolgovato kito iz zadnje noge nekega velikega jelena. Iz nje si je napravil telivo, ki je zvenela, kakor struna na harli, in ki je zadržala vsako napetost. Lok ni bil tako kratak, kakor oni, ki ga je imel Muš-Muš, ampak dva koraka dolg in je odgovarjal moči moza, ki ga je nosil.

Mož je bil večji, kot njegov lok in močnejši. Njegove mišice so bile kakor iz jekla. Njegova zlata brada mu je segala preko pol telesa, kakor podaljšek rumene grive na glavi. Lica so bila ožgana od sonca. Iz tega grmlja je gledalo v svet dvoje velikih, sivomodrih, živahnih in mladih oči. Njegov pogled je begal po širini prerijah in skalnatih stopnicah prej raziskujoče, kot pa sanjavo. Znal se je pognati hitro kakor blisk in pa tudi ure dolgo čakati nepremično na preži z očmi in ušesi kakor pes, ki je ležal poleg njega. Govoril je samo še s psom ali s seboj brez besed. V tej popolni samotni je končno spoznal, da človek ni nikdar čisto sam. V gotovem smislu je našel mir, ki ga je iskal.

Pravilovec si je napravil naravno orožje in orodje zato, da je vsak dan napredoval. Napravil si je pušice in utrdil konice v ognju. Vzel je cev svoje puške, jo razčlenil v žerjavici, ekval s kamnom konico in jo nasadil na toporišče. Neskončne ure je porabil zato, da se je naučil streljanja z lokom in metanjem kopja. Končno je znal igrati zadeti svoj cilj.

Tako oborožen je proti koncu prvega samotnega poletja zapustil odprto dolino in se vrnil nazaj v kotlino med petimi kopastimi vrhovi z namenom, da bo medveda prepodil ali pa ga ubil.

Zelo hitro je opazil, da ga zasleduje medved. Našel je njegove velike sledove pri sotoru, ki si ga je postavil pod pinjami ob

jezeru. Samo Simbova žučnost in plapolajoč ogenj sta odgnala medveda. Antonio je začel preiskavati gole skalnate stene, ki so obdajale kotlino, zato da bi našel varnejše zavetišče.

Iz neke razpoke je Simba pregnal divjo mačko. Pihaje je stekla po strmini navzgor, skočila na nek skalnat rob in izginila, kakor se je zdelo, v gor. Le s težavo sta ji oba sledila. Skalnat rob je bil širok komaj eno nogo. Čez nekaj časa ju je privedla pot do razpoke, ki je steno delila v dva dela, nato naprej v votlino v gor. Razpoka je bila tako ozka, da se je spizlil komaj en mož skozi. Od zgoraj je prihajal samo žarek svetlobe. V kotlino na dnu razpoke je žuborel potok. Simba je planil naprej; divja mačka znotraj je zavreščala, ko je začutila, da prihajajo napadatelci.

Po dvajsetih korakih je Antonio prišel na prosto sončno svetlobo. Prostor pred njim je bil nekaj gotovo ogromna votlina. Toda streha se je vdrila že v pravadnih časih in na vrhu sploščene gore je nastala globoka luknja. Stene so bile visoke približno sto čevljev, gladke in votle. Prostor na dnu tega kamenitega sode je meril eno ali dve jutri. V varstvu sten je zrasla v nemoti simetriji skupina mogočnih cedr, ki je v teku stoletij prekrila tla z iglami in storži. Pod to preprogo neke je komaj slšno izvirala voda. Brez razpoke, ki je vodila na prosto, bi postalo vse eno samo veliko jezero.

Antonio se je z začudenjem in ves vesel razgledal okoli sebe. Tu sem doma, si je dejal sam pri sebi. V tem trenutku je Simba ubil divjo mačko. Za psa, ki je bil navajen levov, to ni bilo nič posebnega. Nato pa se je v enem skoku pognal do votline, kjer je na hitro opravil z gnezdom, polnim divjih mladičev.

Antonio je bil z ognjem očistil prostor. Hodnik v votlino je bil dolg kakih petdeset metrov. Tu so že nekoč morali bivati ljudje. Nedaleč od vhoda je bilo ognjišče s sledovi saj. Kasneje je še našel kresilni kamen, preprosto kladivo iz kamna in igle iz brušenih kosti. Na ognjišču se mu je zdelo, da je našel zogleleno palmovo zrno. Bog ve, koliko časa že ni tu gorel ogenj? Na ognjišču si je napravil sam svoj ogenj.

Zdaj je bil varen pred vsakim vsiljivcem, razen pred onim, ki je znal letati ali plezati po stenah in ga presenetiti od zgoraj. Razpoka, po kateri se je otekala voda, je bila za medveda pre-

Ban dr. Natlačen v ptujskem okraju

V ponedeljek in včeraj je ban dr. Marko Natlačen potoval po ptujskem okraju, kamor ga je privedlo nadaljevanje njegove nadzorstvene poti po severnih predelih Slovenije. V Ptuj si je ogledal vse krajevne zanimivosti, vinarsko združbo, bolnišnico itd. Pri Sv. Vidu je v ponedeljek odprl ob veliki slovesnosti nov betonski most čez Polskavo. Od tod je potoval proti Sv. Trojici v Halozah, kjer so ga prebivalci navdušeno sprejeli, kakor v vseh krajih. Od Sv. Trojice je odpotoval k Sv. Vidu pri Ptuj, kjer mu je bil prirejen prav tak sprejem s sodelovanjem šol, mladinskih organizacij, gasilcev in zastopnikov vseh krajevnih oblasti. Ban se je za sprejem lepo zahvalil ter poudaril zavednost, ki jo je haloško prebivalstvo pokazalo pri tej priliki. Obiskal je kmetijsko gospodinjstvo tečaj, nato pa se vrnil v Ptuj in prenočil v minoritskem samostanu. Včeraj je obiskal Sv. Andraž v Halozah in si po sprejemu tam ogledal cestna dela med Leskovecem in Podlehnikom, nato se je odpeljal k Sv. Barbari, kjer mu je zlasti mladina pritekla lep sprejem. Obiskal je včeraj še skrajni konec Haloz, Zavrč, kjer ga je pozdravila velika množica prebivalstva. Tudi tu je imel kratek pripraven razgovor, s katerim se je zahvalil za sprejem in povedal nekaj misli, pomembnih za sedanje dni.

Drobne iz Kranja

Javna borza dela namerava zgraditi v Kranju svoje uradno poslojpe. V ta namen je zaprosila kranjsko občino, da ji poišče primeren prostor za gradnjo. Najprimernejši prostor bi bil v bližini savskega mostu, kjer je blizu do tovarn, kolodvora in do cest. Poslojpe javne borze dela je namenjeno za vso Gorenjsko.

Brez vsakega vzroka je napadel v soboto zvečer neznanec posestnika g. Zebreta iz Huj pri Kranju. G. Zebreta je šel iz Kranja domov po ozki stezi, ki je privozil za njim neznan kolesar. Ker je pot zelo ozka, je moral kolesar stopiti s kolesa, kar ga je tako razburilo, da je odtrgal iz ograje desko in z njo nekajkrat udaril g. Zebreta. Ko se je Zebreta zgrudil na tla, mu je napadalec zadal s čevljem udarec v rebro, tako da mu ga je zlomil. Hudo poškodovanega so domači prepeljali z reševalnim avtomobilom v Leonišče v Ljubljano.

Zopet enkrat je kronika v bolnišnici zaznamovala večje število poškodb in nesreč. Zadnje čase jih namreč ni bilo mnogo.

Za lepoto mestnih parkov

Sredi je bila zanimiva anketa, na kateri je bilo obravnavano vprašanje, na kakšen način bi bilo možno zavarovati ljubljanske parke pred pustošenjem. Prišli so občinski svetniki dr. Stelc, Vondra, Vider, polk. Andrejka, insp. Silvo Kranjec, insp. Wester, tajnik turističnega odbora mesta Ljubljane dr. Brilej, vrtnarski nadzornik Lap, solski upravitelj ljubljanskih šol prof. Janko Mlakar, inž. Rado Kregar in še mnogi drugi. Anketo je vodil predsednik dr. Stelc v imenu župana dr. J. Adlešiča, ki je dal tudi pobudo za to anketo. Dr. Stelc je izjavil, da ima anketa namen, najti sredstva, s katerimi bi se dalo zavarovati mestne parke in nasade, ki jih dandanašnji pustoši lahko-mišljena in slabo vzgojena mladina. Nato je dr. Brilej navedel več primerov, na kakšen način so postopali pustošilci. Med drugim je omenil vromensko hišico v Zvezdi, orientacijsko tablo na grajskem stolpu, trganje cvetic po parkih, vrezavanje imen v drevesa in v klopi in še več drugih. Tega pogostoma ne delajo samo otroci, ampak tudi odrasli. Vzgojiti bo treba k ljubezni do prirode in do javnih naprav tudi odraslo občinstvo. Treba pa bo še posebej pripraviti otroke in odrasle, da bodo sami preprečevali taka razdejavanja, kadar jih bodo kaj opazovali. Tiskovni referent Gaber je zlasti omenjal prizadevanja Sadržskega in vrtnarskega društva, ki se trudi, da bi mladino navedlo k ljubezni do prirode. Dejal je, da bi bilo prav, če bi na naših učiteljskih bodeče učitelje in učiteljice vzgajali tako, da bi dobili smisel za kmetijstvo in vrtnarstvo ter potem tudi v mladini, ki jim bo poverjena, krepili smisel za prirodne lepote. Prav te misli sta razvila tudi predsednik Kmetijske zbornice in načelnik kmetijskega oddelka na banski upravi. G. Vondra je zatrdil, da bi se v šolah moral vpeljati nauk o lepem vedenju, da se poostri nadzor nad nasadih ter otrokom napravi čim več igrišč, da jim ne bo treba skakati po cvetličnih gredah. G. Vider je podčrtal dejstvo, da so le redke ljubljanske šole, ki bi imele razen šolskega poslojpa še igrišče. Več

Usodno balinanje, ki ga je prekinil nož

Kranj, 24. maja. Sredi noči 8 se je pripetil v Stražišču pri Kranju spet zelo žalosten primer, ki bo bržkone zahteval življenje 45letnega posestnika Franca Porente iz Bitnja, očeta treh nedoraslih otrok.

V neki gostilni v Stražišču se je sredi noči zbralo več ljudi, med katerimi je bil tudi neki V. Jože iz Bitnja, znan prepečak, ki je šel pred dvema dnevoma tako prepečak nekega moškega, da je ta dal časa ležal v nezavesti. Gostje so balinali za pijačo, pri čemer se je V. Jože močno napil. V pijanosti pa je navadno še bolj razburljiv kot sicer. Vnel se je med gosti kmalu hud prepir. V. Jože je v jezi hotel skočiti v kuhinjo po nož, kar pa mu je domača gospodinja preprečila. Toda Jože se ni dal kar tako ugnati. Odhitel je v trgovino, tam pograbil 20 cm dolg nož ter ga zasadel Francu Porenti med rebra s tako silo, da mu je prerezal tudi črevesje. Poklicali so takoj zdravnika g. Malajca, ki je Porenti nudil prva pomoč, nato pa odredil prevoz v bolnišnico.

V. Jože se je šel po zločinu prav zavedel svojega dejanja in je nato hitro zbežal. Ko je bil o tem dejanju obveščen Porentov svak, ga je tako razjezilo, da je sam sklenil obračunati z napadalcem. To pa se mu ni posrečilo, ker je na kraj zločina že prišla policija in preprečila nadaljne prelivanje vroče krvi. Jože V. je policija odvedla s seboj in ga zadržala. Pri zaslišanju pa je Jože tajil vsako krivdo. Takšen zaговор pa mu ne bo pomagal, ker je njegovo zverinsko dejanje videlo več ljudi, ki kot priče gotovo ne bodo govorile v korist napadalca.

Porenta so takoj odpeljali v bolnišnico, a je njegovo zdravstveno stanje na žalost skoraj brezupno.

Zanimive kupčije v Mariboru: hiše kupujejo same ženske

Maribor, 22. maja.

Posestna kupčija je bila v Mariboru do nedavnega v velikem zastoju. Edino mestna občina mariborska je prodajala svoje parcele na bivšem Rosenbergovem posestvu v Magdalenskem predmestju, ker so tam cene zelo ugodne, prav tam pa tudi plačljivi pogoji. Pred nekaj dnevi pa se je posestni trg zopet odprl ter so postale kupčije izredno živahne. V teku nekaj dni je zabeleženih v Mariboru nič manj kot 13 takšnih transakcij. Med spremembami so poleg parcelnih kupčij tudi nekatere prodaje hiš, in sicer:

Posestnica Terezija Pošinger je kupila vogalno hišo Cvetlična ulica 29 in Prečna ulica 1 od posestnika Pavla Kunstea za 528.000 din; Stefanijska Gottlich, roj. Jančič, soproga trgovca, je kupila od industrijskega Izidorja Obradovića in njegove žene hišo v Kneza Koclja ulici (Tattenbachova) št. 17 za 650.000 din; soproga trgovca Jerica Šlik je kupila vilo v Kosarjevi ulici 37 od prof. dr. Franca Zgeca za 232.500 din; posestnica Ivanka Jaklič iz Studencev je kupila od uradnika Ivana Domitrija hišo na Belnavski cesti 61 s stavbiščem za 180.000 din; obratovodja Mirko Sel iz Podvelke je kupil od trgovca Maksa Kerna iz Varazdina in Dore Tarander, soproge steklarja v Zagrebu, hišo z zemljiščem v Magdalenskem predmestju za 70.000 din. — Zanimivo, da so med kupci hiš večinoma ženske!

Prav tako živahna je bila kupčija s parcelami. Avtoprevoznik in posestnik Srečko Sušec iz Kamnice je kupil od posestnika in trgovca Ivana Poscha v Korškem predmestju parcele v skupni izmeri 14.700 kv. m za 147.000 din. Zel Ana je kupila od posestnice Ivane Siboldo parcelo 410 kv. m v Magdalenskem predmestju za 31.000 din. Ivan Baumgartner iz Pernice je kupil od Terezije Peklar parcelo Grajski marof za 65.900 din. Mestna občina je prodala na Rosenbergovem posestvu stavbišča sledečim kupcem: Polic. agentu Pavlu Penku 703 kv. m za 15.476 din; magistratnemu uradniku Ivanu Mavriču 832 kv. m za 18.304 din; gostilničarki Heleni Habiščič 761 kv. m za 22.830 din; Ivanu Toni 843 kv. m za 18.546 din; Maksu Pasecky in Berti Lang 893 kv. m za 19.646 din.

poškodb po nasadih pa napravijo tudi pijanci, ki jih bo treba strožje kaznovati. Polkovnik Andrejka je dal več koristnih nasvetov, komisar Mihelčič je dejal, da je mladina v splošnem dobra in da škodo delajo le posamezni nepridipravi, ki jih je treba dati v vzgojo pobojševalnim zavodom. Prof. Mlakar je dejal, da ima mladina rada evetlice, da pa odrasli ne dajejo dobrega zgleda. Inspektor Silvo Kranjec je bil mnenja, da so najhujši pustošilci ljudje, ki so bili šolskim klopem že davno odrasli, nekateri med njimi se ponasajo celo z akademskimi naslovi. Inspektor Wester je dejal, da bi bilo dobro, če bi šolska mladina nosila posebne čepice, da bi bilo storila takoj moči spoznati. Inž. Rado Kregar je dejal, da je treba dati mladini čim več igrišč, pa bo pustošenje prenehalo. Dr. Stelc je ob sklepu povzel misli ter podal jedro predlogov in nasvetov. Mestna občina bo v bodoče nastopala na vso moč odločno, da bo zavarovala lepoto parkov in nasadov.

ozka. Kljub temu pa jo je na najožjem mestu zadela še z brunom. Zdaj je lahko varno spal. Pod iglasto odejo je žuborel samo potok, v noč so vreščale sove in mesec se je lesketal skozi cedre, ki jih v tej zaseki ni premaknila niti najhujša sapica.

V teku časa si je napravil stol, posteljo in mizo iz hlodov, zabil v skalnate razpoke kline za svoje kože in si nabral zalogo goriljivega lesa. Nato se je tudi založil s presušenim mesom, tako da ni bil več odvisen od vsakdanjega lova. Iz gline ob vodi je napravil preproste lonce in jih potem prežgal na ognju. Daleč zunaj v preriji je našel solino, kamor so prihajali pastirji in bivoli. Tod si je nabral precejšnjo zalogo soli.

Z medvedom je zaradi svojega varnega zavetišča živel v nekakem premirju. Od časa do časa pa je zapazil, da ga zasleduje, kadar je šel iz votline. Nekeč, ko je prišel iz skalne razpoke in je stal še na robu, ga je videl, kako stika po koreninčkah. Drug drugega sta zagledala v istem trenutku. Medved, visok enajst čevljev, se je dvignil na zadnje noge, pomežikal s svojimi evinjiskimi očmi in dvignil šape, kakor bokarske rokavice. Zaničljivo je pogledal svojega sovražnika in ocdakljaj. Spet drugič, ga je slisal tuliti. Zasledoval ga je roj čebel, pred katerimi je zbežal v jezero. Antonio je od daleč ustrelil nanj z lokom, toda puščica se je odbila. Medved je nato za nekaj mesecev izginil. Videl ga je spet šele v začetku marca, in sicer pri prav svojevrednem opravilu.

To zimo je padlo zelo veliko snega in jezero pod pinjami je bilo močno zamrznjeno. Antonio se je iz doline vračal domov in je od jezera zaslišal zamolkel ropot. Simba je zarenčal in se hotel pognati. Antonio je zadržal psa, se previdno spizlil na rob gozdička in pogledal po obali.

Bil je medved. Po svojem zimskem spanju je močno shušal, toda bil je zelo dobre volje. Sankal se je.

Kobal se je na majhno vzpetino, ki je strmo padala v jezero, počepnil na zadnje noge, se spustil hitro navzdol in se nato podrsal po gladki, ledeni ploskvi. Od navdušenja in zadovoljstva je kar godrnjal. Zdelo se je, da je izgubil vsak čut in smisel za dostojanstvo in da mu je čisto vseeno, kako daleč mu moli jezik iz gobca. Ko se je spet približeval na vrh, je krepko vskral svoj zrak in ponovil svojo umetnijo. Antonio je odšel, ko se je začelo temniti.

Od tu in tam

Delniško društvo za izsuševanje Mačve snujejo v Šabcu. Mačva je ena izmed najbolj bogatih srbskih pokrajin, toda vsako leto ji mnogo zla povzročajo redne poplave Save. Predlog za ustanovitev delniške družbe za izsuševanje pravi, da bi polovico družbinega kapitala vplačali denarni zavodi, drugo polovico pa kmetje s tem, da bi pri gradnji prekopa delali brez nagrade. Izkopali bi več manjših ter glavni prečni prekop, ki bi sekal veliko koleno, ki ga dela tam Sava. Na izsušenih poljih bi morali kmetje v določeni količini gojiti konopljo in lan, da bi se iplačalo postavili ob glavnem prekopu tovarno za predelavo lana in konoplje ter tovarno za izdelavo lanenega olja. Za primer velikih poplav bi postavili še ogromne črpalke, ki bi metale vodo s polja v prekop, ki bi bil plovec na ladje, katere bi prevzale iz tovarn izgotovljeno blago. Osnovna glavnica delniške družbe bi znašala 20 milijonov dinarjev.

Veliko množino najboljših tujih cigaret je hotel prethotapiti v Zagreb trgovski potnik Stjepan Odorič iz Zagreba. V vlak, ki je pripeljal iz Splita, je orožnik opazil kovčeg in vrečo, zraven pa nobenega potnika. Opozoril je na najdena predmeta sprevidnika, ki se je takoj spomnil, da je pred Zagrebom videl v tistem oddelku vagona nekega potnika. Ko so kovčeg in vrečo odprli, so našli v njima 16.000 najboljših angleških cigaret, katere je hotel Odorič spraviti skrivaj v mesto.

Strahovita nevihta se je včeraj zila nad Samoborom pri Zagrebu. Voda je vdrla v mesto, razlila vse ceste, vdrla v hiše in izpodkopavala temelje hiš. Največja škoda je voda naredila v pošti. Vdrla je v uradne prostore, prevrnila vse omare, odplavila knjige in brzojavne aparate, a pošta se je komaj še rešila s skokom okoli okna. Škoda cenijo na več milijonov dinarjev.

25 zabojev masti je odpeljal zagrebškemu trgovcu Čavleku pred tremi tedni neki neznanec na račun neke ljubljanske trgovke. Policija je bila v zagati, ker se nihče od ovidencev ni mogel spomniti številke avtomobila, niti ni znal opisati neznanega soferja. Toda detektiv Dan je stalno opazoval tovorne avtomobile, ki so vozili v Zagreb. Zapomnil si je neki zeleno pobarvani tovarni avtomobil, toda prebarvan. Detektiv je ugotovil, da je bil avtomobil last bratov Legvarov, ki prevajajo blago iz Zagrebu in v mesto. Po aretaciji sta brata priznala, da sta natočila mast, pripravljeno za neko ljubljansko trgovko, na svet nekega delavca, ki je spremljal soferja Jermana nekaj dni prej v Zagreb. Poslovodja Čavlekov trgovine pa je soferju Jermanu povedal, da mast še ni pripravljena, pa naj jo pride zato iskat 2. maja. To je čul tudi delavec. Po njem je izvedel za mast neki Dimič, ki je najel brata Legvar, da mast odpeljeta. In tako se je moglo zgoditi, da je Dimič prevzel mast nekaj ur prej kakor pa sofer Jerman iz Ljubljane. Dimič je mast razprodal po raznih krajih v Sloveniji.

Do hude prometne nesreče je prišlo v nedeljo na poti od Belgrada do Pančeva. Trčila sta osebni in tovarni avtomobil, katerega je vodil sofer, ki ni imel soferskega izpita. Oba avtomobila sta po trčenju zdrknila vsak v drugo smer s ceste in se razbila. Vseh pet potnikov na obeh avtomobilih se je hudo potoklo, dva celo tako nevarno, da utegneta podležti poškodbam.

Dve smrtni žrtvi je zahtevala eksplozija stare granate v vasi Donje Solne pri Skoplju. Kmeti Ivočević in Stevanović sta našla staro granato, ki je bila težka okrog 50 kg. Da bi pobrala smodnik, sta jo odnesla v bližnji skedenj in jo poskušala odpreti. Toda granata se je medtem zažgala in eksplodirala. Oba kmeta je raztrgalo na drobne kosce. Obtem se je vnel skedenj, od njega pa še bližnja hiša ter je oboje zgorelo do tal.

Motorna jadrnica »Izvore« se je potopila tik pred pristaniščem v Gružu v noči od sobote na nedeljo. Jadrnica je bila natočena z opeko. Ko je plula v pristanišče, je nastala nevihta, da so valovi začeli pljuskati preko ladje. Posadka je sicer skušala zmetati tovor v morje, toda bilo je prepozno. Jadrnica se je potopila. Mornarji so skočili v morje ter po obupni borbi z razburkanim morjem je priplavali na suho.

16-letnega tihotapca je v Skoplju ubil trošarski paznik Micevič. Paznik je dopoldne opazil 16-letnega Meguš, ki je hotel prethotapiti v mesto zaklanega janca. Fant je bil paznikom že dobro znan kot neustrašni tihotapec, ki je redno prenašal meso, ki pa ni bilo po predpisih pregledano, v mesto in ga prodajal gostilničarjem. Na poziv paznika se ni ustavil, a ko ga je ta prijel, se je začel s svojim tovarišem vred paznika z vso silo otepati. Paznik je nazadnje potegnil samokres in dečka ustrelil. Paznik je moral seveda v zapor.

Sredi dneva sta dva razbojnika napadla župnika v Veliki Cigleni pri Daruvaru. V župnišče sta stopila dva moška in prosila župnika, da bi jima izstavil krstna lista, češ da sta rojena v tej fari. Ko je župnik listal po krstnih knjigah, je eden od njiju potegnil nož iz žepa, drugi pa je zgrabil župnika za roki ter zavpil: Denar ali smrt! Župnik ju je hotel preprostiti, da bi ga izpustila, toda roparja sta ga vrgla na tla, nakar mu je eden zasalil nož v roko. Ko pa je župnik videl, da ga bosta roparja ubila, se je začel obupno braniti in vpiti na pomoč. Krike je slišal njegov nekak, ki je prihitel, nakar sta razbojnika jadrno pobegnili. Toda kmetje so ju kmalu prišli in izročili orožnikom. Razbojnika se pišeta Henrik Poljanec in Tomislav Piškovič.

Roparski tolpi, ki je skozi eno leto ropala po Slovenski Krajini in Medjimurju, je sodilo sodišče v Murski Soboti. Kolovodja te tolpe, Josip Herić, je pred kratkim pobegnil iz preiskovalnega zapora in ga doslej še niso prišli. Herić je nevaren razbojnik, ki je več kot polovico svojega življenja preživel v zaporih. Z njim vred je pobegnilo tudi več drugih obtožencev, toda te so orožniki kmalu polovili. Tolpa je kradla povsod, v cerkvah, tovarnah, hišah, trgovinah, vinogradih in celo ropala mrlje v grobovih. Glavni krivci so dobili robijo od 8 do 16 let, nekaj pa jih je bilo oproščenih.

V lase so si skočili brivci v Petrinji. — Ze nekaj let se med njimi bide huda borba, ki se izraža v stalnem zniževanju cen. Pojav ni tako nenavaden, ker je v kraju mnogo brivcev preveč, kakor pa zahtevajo krajevne razmere. Slednji so boj pritrili od tega, da je eden od brivcev, začet striči in briti ljudi po en dinar. Kako dolgo bodo te cene obveljale, je težko reči. Le meščanom je povšeči, ker se jim bodo stroški za britje in striženje občutno znižali.

Pred dvajsetimi leti v Guštanju ...

Zadnji dan koroškega junaka poročnika Malgaja

Dvajset let je poteklo te dni, kar je koroško zemljo močila kri naših borcev, kar so izmučeni in estraadni slovenski vojniki na koroški fronti hoteli ohraniti slovenskemu narodu njegovo zgodovinsko posest.

Iz spomladani leta 1919. se spominjam nečesa, česar me je še danes groza, ko mi stopi pred oči slika lepega majniškega dne od tedaj.

Stanoval sem z materjo nad Guštanjem — pri Zmolaku se pravi pri hiši — mati je tisto jutro 16. maja vsajala v peč kruh. Otok sem se igral na podu v sobi, ko nenadoma nekdo potkna in v sobi k meni stopi vojak; hitro sem ga spoznal: bil je Malgaj. Pocukal sem ga za petelj pri sablji in ga pobaral, če mi je kaj prinesel. Tisti hip pride iz kuhinje mama, pa jo vpraša Malgaj kaj dela; ko mu odgovori, da peče kruh, pravi Malgaj: »Mati, danes pa le veliko kruha spetice, jih bom še več prignal, bomo pa še katero zapeli.«

In res kmalu se je zbralo pri naši hiši precej Malgajevih vojakov-Slovencev, mati jim je dala kruha in sira ter so posedli okoli hiše. Nenadoma se oglasi z nasrpane strani strojnica. Volksewirovi so zapazili naše. Malgaj da svojim povelje za umik. Ker je bilo streljanje nasprotnikov strahovito, so se morali naši plaziti po trebuchu čez dvorišče in najti zavetja v gozdu. (Zdaj jih je Avstrijcem namreč nekdo iz delavskih hiš).

Malgajeva četa je nato odšla proti Sv. Križu. Narednik Kotnik Rajko je nadzoroval cesto, medtem ko je Malgaj vodil četo proti Spodnjemu Sečniku. Malgaj je nosil za pasom več ročnih granat, ker pa se je med drevjem najbrž kje odstranila varnostna kapica in se zamotala v vejčevje, je prišlo do strašne eksplozije. Eksplozija je raztrgala poročnika Malgaju spodnji del telesa, dočim

mu je še oprsje ostalo nepoškodovano.

Za Malgajeva smrt smo zvedeli kaj hitro. Neki pastir je prišel mimo Brusnika in Lampreta k nam ter sporočil strašno novico. Takoj smo se odpravili: mati, jaz in še neka ženska v Sečnikov gozd. Nudi se je nam grozen prizor. Poprej lepa postava mladega poročnika je ležala tam vsa okrvavljena, drob je visel po brezah, spodnji del telesa ves raztrgan. Pri sebi je imel daljnogled, dozo, zlato uro, denar za moštvo, in mnogo vojaških dokumentov.

Vest o Malgajevi smrti se je hipoma raznesla po vsem Guštanju. Nasprotniki navidezne zmage pijani so kar norili od veselja. Malgajovo truplo so nato med pljuvanjem in zasramovanjem zavlekli na pokopališče: »No, jetzt bist krepier, du windischer Schweins«, tako je nemška peščica v Guštanju pozdravila mrtvega junaka. Vrednosti tedaj že ni imel več pri sebi, ker mu jih je avstrijski oficir pobral kar tam in ga sunil z nogo z besedami: »Sedaj smo zopet našli enega kosmatega medveda«.

Malgaja so položili k zadnjemu počitku na guštanjskem pokopališču. In še tisti dan so neke »frojle« plesale na njegovem grobu.

Toda tuje veselje v Guštanju ni trajalo dolgo. Mežiško dolino je po kratkem času zasedla jugoslovanska vojska, in tudi ostanke junaka Malgaja so potem z vso slovensostjo pripeljali v rojstni kraj — Sv. Jurij ob južni železnici.

Boji za Koroško za Mežiško dolino so minuli. Guštanj je dobil druga lice. Tisti, ki so še včeraj »hehalie« danes kličejo »živio«. Delajo, služijo in žive v Jugoslaviji v sveti koroški zemlji, katero je borec Malgaj močil s svojo krvjo.

Naj živi spomin vseh junakov, ki so se borili za našo Koroško.

D. A.

Tihi delavci za izboljšanje najvažnejše ljudske hrane - mleka

Z obnove zboru Zveze selekcijskih zadrug za dojenje govedo

Ljubljana, 23. maja 1939.

V nedeljo, 21. t. m. je v Ljubljani zborovala največja živinorejska organizacija v Sloveniji dojenjska »Zveza selekcijskih organizacij za sivorjavo dojenjsko govedo v Ljubljani«.

Načelstveno poročilo je podal namesto zadržane načelnika prvi podnačelnik g. Stritar Jože. Iz tega in drugih poročil posnemamo naslednje podatke, ki bodo zanimali ne le živinorejce, pač pa tudi široko javnost o delovanju zveze in njenega delovanja:

Prvo selekcijsko poročilo je bilo izdano v letu 1936, nato za vsako leto izbrano poročilo o selekcijskem delu. Zveza se je ustanovila 4. novembra 1933 in se je včlanilo 24 organizacij, ki so bile povečini osnovane že davno prej kot živinorejske zadruge, nekatere druge pa tudi kot selekcijska društva.

Delovno področje zveze se razteza na sedem okrajev, in sicer: na Ljubljano, Litijo, Logatec, Kočevje, Novo mesto, Krško in Črnomelj.

V zvezi je bilo včlanjenih edinec s številom krav:

Leta 1934	30 zadrug	1556 krav
Leta 1935	36 zadrug	1744 krav
Leta 1936	36 zadrug	1574 krav
Leta 1937	36 zadrug	1575 krav
Leta 1938	39 zadrug	1601 krav

Od teh krav ima zveza 283 krav s petletno molzno kontrolo, pri katerih se več ne vrši molzna kontrola. Petletno molzno nadzorstvo izkazuje tole najvišjo letno povprečno molznost:

za leto 1937 4940 litrov mleka
za leto 1938 3903 litrov mleka

Najvišja dosežena molznost leta 1938 je bilo 5397 litrov mleka.

Povprečna molznost vseh krav je bila sledeča:

Leta:	1934	1935	1936	1937	1938
litrov:	2162	2174	2172	2226	2136

Da je v letu 1938 padlo povprečje molznosti, je vzrok v pomanjkanju krme in pa v izločenih kravah po petletnem molznem nadzorstvu.

Drobne Koroške

Slovenski krožek na Dunaju je ob sodelovanju slovenskih koroških akademikov priredil lepo uspel koroški večer, ki se ga je udeležilo veliko število na Dunaju živih Slovencev. Spored je bil zelo pester. Poleg predavanja so si sledile recitacije in mehke koroške pesmi ob spremljanju tamburaškega zbora, večer pa je zaključilo skiptično predavanje o lepotah Koroške.

Ker se je v zadnjem času na Koroškem zopet pojavila težnja, da se Slovenci označujejo z izrazom »Windische« in slovensko narečje z enako označbo, prinaša »Koroški Slovenec« nekaj misli o tem pojmu in dodaja svoje stališče: »Beseda »windische« namesto »slovensche« je postala neokusna žaljivka z dnem, ko so jo na Koroškem začeli rabiti z namenom, da nam ubijejo zavest skupne narodnosti v Sloveni v Jugoslaviji. Z njo so hoteli označiti koroške Slovence kot poseben narod s svojim jezikom, ali boljše jezikovno mešanico in podpreti njihovo čim prejšnjo germanizacijo. Ta namera je vzrok, da koroški Slovenci označbo »windische« odločno zavračamo in je sami seve nikdar ne porabljamo. To velja še v večji meri za nove razmere v novi državi, ki polaga toliko važnost na narodno čistočo in odklanja vsako ustvarjanje »bastardov«. — Danes je ime »windische« islovetno z označbo »bastard« in pomeni v obeh Nemcem ljudi, ki so nekatere narodne dvojke. Za nas je žaljivega pomena in ga odločno odklanjamo.«

Na čajniški žagi so se pripetila huda nesreča. Težak hloč se je zvalil na delavca Srečka Laha in mu nalomil hrbtenico. Nesreče se nahaja v beljaški bolnišnici. Tudi če bo okrevaj, bo najbrž ostal hrom.

Posestnik Janez Kunik iz Lepene nad Železno Kaplo je prejel od koroške deželne vlade javno pohvalo in priznanje. Leta 1934 je z lastnimi sredstvi zgradil preprosto enorazredno šolsko poslopje v Lepeni. Šolski svet je novo šolo takoj vzel v svojo upravo in tako je bilo številnim lepenskim otrokom omogočeno, da so hodili doma v šolo namesto v dobre tri ure oddaljeno šolo v Železni Kapli. Trenutno obiskuje šolo v Lepeni 60 otrok.

Dela pri vodovodu v Borovljah hitro napredujejo. Če se bo delo nadaljevalo v tem tempu, bo vodovod v nekaj tednih že lahko služil svojemu namenu. — Govori se tudi, da se bodo začela v kratkem dela na vodovodu za Podlublje.

Izšla je naredba o najvišjih dovoljenih hitrostih motornih vozil. Osebnih vozil in motorji sme-

V letu 1938 je imela zveza pri svojih edinicah 63 rodovniških bikov, ki so bili vsi v dobri kondiciji in so bili ocenjeni na spomladanskem pregledu takole: 9 dobrih, 35 prav dobrih, 8 odličnih.

Od uvoženih plemenjakov so se nekateri izkazali prav dobro in so dali enoten in lep naraščaj. Tudi naraščaj posevca zveza največje pažnje, telovira vsa teleta, ki so namenjena za plemo po svojih dveh organih in je v letu 1938 zaznamovala 591 telet. Stanje naraščaja konec l. 1938 v zvezi je bilo 1214 živali. Zveza je organizirala tudi prodajo plemenske živine in ima vpeljane tri redne letne sejme, enega spomladi in dva v jeseni.

V letu 1938 so dosegli za prodane bikove tele cene: spomladi po 7.90 din za kg in v jeseni po 7.75 din za kg. Nekaj bikov je bilo prodanih tudi nad 10 din za kg. Za vse bikove so prejeli živinorejci nad 360.000 din.

Na te sejme pridejo tudi kupci iz južnih banovin, ki pa so na žalost na zadnjem sejmu slabo odrezali, posebno v načinu odvzema in si takih načinov naši rejci ne želijo več.

Zaradi tega je bila sprejeta na obnem zboru tudi resolucija in odposlana na odločujoče mesto, ki naj bi take načine odpravilo.

V septembru 1939 bo s pomočjo kr. banske uprave in uprave velesejma priredila zveza razstavo dojenjske živine na velesejmu, katero je imela v načrtu že lansko leto, pa jo je preprečila silnava. S to razstavo hoče zveza pokazati svojo živino in izpodbiti vsa zlobna podtikanja o tej pasmi. Dokazati hoče, da je dojenjska živina enaka ali še več vredna kot druge pasme, da je ta živina zdrava — saj je zveza izvedla pri več kot polovici edinic tuberkulizacijo. Iz zdravstvenega poročila, ki ga je podal zvezni živnozdravnik g. dr. Povšič Marjan, so vsa podtikanja o tuberkulozi te živine ovržena.

Zastopnik kr. banske uprave inž. Oblak pozdravlja zborovalce, jih bodri k vztrajnemu delu, poudarja važnost vzreje telic, ker le v pravilni vzreji mlade živine bo uspeh zagotovljen.

ko skozi naselja imeti največjo brzino do 60 km na uro, na prosti cesti pa do 100 km na uro. Za tovarni promet so brzine za tretjino nižje.

Boroveljski puškar Rak je dobil pri poklicnem tekmovalcu v Kölnu nagrado. Fant je star šele 19 let.

Dunajski šolarji ne bodo več rabili »šparovčkov«, temveč bodo kupovali pri svojih učiteljih posebne znanke po 10, 20 in 50 penigov, jih lepili na hranilne listke ter te listke vlagali v dunajsko hranilnico.

Izšel je zakon o pobiranju cerkvenih doklad za kritje stvarnih stroškov in cerkvenih potreb. Doklade, katerih višina bo določila Cerkev, bi plačevali polnoletni verniki. Državna oblast si pridržuje nadzorstvo nad gospodarstvom Cerkev. Letočasno se ukinejo dajatve iz fondov, dajate občin ter javnih patronov. Za prehodno dobo bo država neposredno dajatev izplačevala še naprej. Doklado bodo plačevali samo pripadniki Cerkev. Zakon velja za katoliško Cerkev, za evangelijski izpovedi in za staro-katoliško cerkev.

Poziv Rdečega križa za delovno osebje

Ljubljana, 24. maja.

Če bi se pripetila večja elementarna nezgoda, če bi se pojavila epidemija, zlasti pa če bi izbruhnila vojna, zadenejo Društvo Rdečega križa mnogostanske in težavne naloge.

Zato banovinski odbor društva Rdečega križa prosi in pozivlja vse domoljubne rojake, katerih ne veže vojaška dolžnost, posebno pa žene in dekleta, da se priklase pri odboru Rdečega križa v svojem kraju za razne prostovoljne službe v vojni, kakor so: upravno-računski posli v bolnišnicah, ambulantah, postajah za prvo pomoč in drugih napravah Rdečega križa; dalje za razna druga dela pri omenjenih ustanovah (za kuhanje, pranje, snajenje in službovanje v skladiščih); za izdelavo perila, za sprejemanje in oskrbo beguncev, za nabiranje darov v denarju, v pridelkih in izdelkih itd.

Za službovanje v Ljubljani naj se take osebe prijavijo osebno v pisarni banovinskega odbora društva Rdečega križa, Gosposvetska cesta 2-II. Tu se sprejemajo prijave vsak dan od 9—12. Prijava se odda lahko tudi pisмено na zgoraj navedeni naslov ali telefonsko na št. 40-31.

V prijavi naj navede vsak svoj natančni naslov in vrsto službe, ki jo želi opravljati.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v C.		Relativna vlaga %	Oblačnost (0-10)	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		noč	dnev				m/m	vrsta
Ljubljana	761.8	14.0	12.0	89	9	SW ₁	8.9	dež
Maribor	759.6	15.7	11.0	80	7	W ₂	—	—
Zagreb	759.8	24.0	13.0	90	10	0	14.0	dež
Belgrad	759.7	29.0	13.0	70	5	SW ₂	—	—
Sarajevo	760.5	18.0	13.0	70	5	0	—	—
Vis	760.4	15.0	10.0	90	5	0	—	—
Split	760.0	20.0	12.0	70	6	SE ₂	1.0	dež
Kumbar	759.9	20.0	14.0	90	7	NE ₂	0.2	dež
Rab	761.0	18.0	11.0	90	10	NE ₂	0.5	dež
Dobrovnik	759.8	20.0	13.0	70	6	SE ₂	1.0	dež

Vremenska napoved: Večinoma oblačno in spremenljivo vreme. Toplota zraka se ne bo mnogo spremenila. Ponekod bo deževalo v presledkih.

Koledar

Danes, sredo, 24. maja: Marija Devica, Pomnočnica kristjanov.

Četrtek, 25. maja: Gregor VII.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjln trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska 10; mr. Bohinec, Rimska 31.

Tvornica P. J. Klefiš v Jagodini je pričela zopet obratovati

Po trimesečnem počivanju dela je tvrdka P. J. Klefiš v Jagodini pričela zopet obratovati. — Vodstvo tvornice prosi vse svoje ceneje odjemalce, da jo zopet počaste s svojimi naročili. Trdka proizvaja — kakor do sedaj — vse izdelke iz najboljšega tvoriva, pri čemer zaposluje le specialne mojstre. Vest o pričetku novega obratovanja je meščanstvu Jagodine javila tvorniška sirena; skupina delavcev pa je napravila obhod po ulicah in tako manifestirala svoje veliko veselje.

Kraljevska banska uprava dravske banovine razpisuje pri banovinski bolnišnici v Brezicah mesto uradniškega pripravnika v banovinski bolnišnici v Brezicah. Prošci morajo imeti pogoje za sprejem v državno odnosno banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljeno dobo. Prošnje naj se vložijo pri kralj. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 4. junija 1939.

Prof. Jan Slais na našem drž. konservatoriju bo predstavil dravi ob 1/7 eno svojih najboljših gojenk, Stanič Jelko, ki obiskuje II. letnik srednje šole našega konservatorija. Igrala bo Bachove studije za solo-violino, Vivaldijev koncert za violino in klavir v es-duru, Novakovo Uspavanko in Schubertovo Cebelo. Spremlja jo na klavirju Logar Edita. Interna vaja bo v Hubadovi dvorani. Začetek točno ob 1/7.

V petek ob 1/7 bo v veliki Filharmonični dvorani produkcija Matične glasbene šole. Nastopili bodo gojenci klavirskega oddelka iz šole Hrašovec, Lipovska, Mahkotovec in Sonca, iz violinskega oddelka Hribarjeve, Ivančiča in Pfeifferja, oddelka za čelo Müllerja ter mladinski zbor pod vodstvom prof. Sonca, godalni orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Natančni spored je na razpolago v knjigarni Glasbene Matice. Opozorjamo na pelkovo produkcijo ob 1/7 v veliki Filharmonični dvorani.

»Vodič za turistička putovanja«. Konec maja izide prva izdaja praktičnega putovalnega poročnika »Vodič za turistička putovanja«, ki ga sestavlja g. Miloš Popović, referent za turizem pri generalnem ravnanstvu državnih železnic. To je prva knjiga te vrste pri nas. Namen ji je, da zbera vse podatke in vsa navodila, ki so potrebna vsakemu potniku pri putovanju, pa naj potuje kot turist ali poslovno. »Vodič za turistička putovanja« predstavlja posebno vrsto domače informativne turistične literature, kar je razvidno iz bogate vsebine: popis turistične Jugoslavije, kopališča, letovišča s 30 ilustracijami, seznam zdravilišč, seznam planinskih domov z nadmorsko višino in najbližjimi železniškimi postajami, seznam hotelov, penzij, restavracij in vil, v katerih je možno dobiti prenočišča. Dalje navaja »Vodič« velesejme in druge prireditve v Jugoslaviji v letu 1939, vozne železniške cene in vozna rede Rečne, Jadranske, Dubrovaške plovidbe, Jugoslovanskega Lloyda, krožna putovanja s »Kraljico Marijo« in »Princeso Olgo«, avionski in avtobusni vožni red. Naštete so ugodnosti brezplačnega povratka po državnih železnicah, na ladjah rečne plovidbe, kakor tudi navodila za druge popuste. V »Vodiču« so naslovi inozemskih konzularnih predstavnikov v naši državi, naslovi naših konzularnih predstavnikov v inozemstvu ter končno naslovi vseh bijetarnic društva Putnik v tu- in inozemstvu. Polnikom, ki potujejo v inozemstvo, bo veliko koristil vožni red z direktnimi železniškimi zvezami. Navedeni so popusti inozemskih železniških prog, nadalje navodila za preskrbo potnih listov in vizumov ter devizni predpisi za potovanje v inozemstvo. Kakor je razvidno iz vsebine, je »Vodič« praktična in koristna knjiga, potrebna vsakomur, ki potuje, saj mu da informacije brez dolgotrajnega iskanja po raznih krajih. — Knjiga stane 25 din, v predplačilu pa 18 din. Naročila v predplačilu je poslati do 25. maja na naslov: Miloš I. Popović, »Vodič za turistička putovanja«, na čekovni račun Poštne hranilnice št. 60.337 v Belgradu. Za vsa pojasnila se je obrniti na administracijo »Vodič«, Beograd, Brankova 12.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

24. sredo: »Othello«. Red A.

25. četrtek: »Živi mrtveci«. Red Četrtek

26. petek: Zap

Sprehod po naprednem nemškem in češkem svetu

Urad za plemensko politiko

Urad za plemensko politiko (Rassenpolitische Amt) je bil v Nemčiji ustanovljen leta 1934, torej leto pozneje, ko je prevzel oblast narodni socializem. Ta urad je popolnoma samostojna ustanova v vodstvu narodne socialistične stranke. Njegov voditelj je član štaba Hitlerjevega namestnika. Ima pa nalogo, voditi posebno nadzorstvo nad propagando in vzgojo glede plemenske politike. Poleg tega mora preučevati ukrepe, ki so bili izdani na raznih področjih ter se prepričati, če odgovarjajo načelom plemenske politike. Narodno socialistična »Landpost« pravi o tem uradu, da je iz nič ustvaril cel propagandni štab in kader govornikov na polju plemenske politike. Organ te ustanove je časopis in koledar »Neues Volk«. Urad dalje izdaja tudi najrazličnejše publikacije, filme in slike. Med ljudstvom krepki smisel za družino in družinsko življenje. Urad za plemensko politiko ima devet glavnih in dvajset stranskih uradov. Po posameznih župah so potem še manjši uradi, v katerih je v vsakem po pet vodilnih osebnosti iz dotičnega kraja, v posameznih pokrajinah pa delajo pokrajinski funkcionarji glavnega urada. Da politika nemškega rajha v tem oziru žanje tolike uspehe, je v prvi vrsti zaslužga vzgojnega dela, ki ga opravlja urad za plemensko politiko.

Vedno večji razvoj nemške industrije

V Nemčiji so lani izdelali strojev za več kot pet in pol milijard nemških mark. Nemško časopisje poudarja, da tako velikega napredka nemška industrija še ni dosegla, odkar je v Nemčiji uveljavljen narodni socializem. Z ozirom na obsežnost štiriletnega gospodarskega načrta pa ta napredek v industriji še ni zadosten. Ne bi tega trdili, če ne bi v tem smislu govoril pooblaščenec za proizvodnjo strojev ravnatelj Lange na državnem kongresu »Železo in kovina« v Stuttgartu. Dejal je, da tudi taklišen napredek v industrijski proizvodnji ne more še zadostiti zahtevam, ki jih stavlja štiriletni gospodarski načrt, po katerem je v prvi vrsti treba računati na zadostno obrambo Nemčije in na to, da bo ljudstvo v potrebni meri preskrbljeno s hrano. Temu se pridružuje tudi dejstvo, da zaradi zahtev po povečanju proizvodnje, racionalizacije in varčevanja delavne moči industrijski, trgovski in obrtniški krogi prijavljajo potrebo po novih strojih.

Iz tega sledi, da bo morala nemška strojna industrija svojo proizvodnjo še povečati. Pričakujejo, da se bo povečala do leta 1940 najmanj za 35%, če ne več. V zvezi s tem pa se bodo lahko skrajšali tudi dobavni roki, pravijo da najmanj za polovico.

Nemška akademija se ne da primerjati niti s Francosko

Pred kratkim je imela Nemška akademija svečano sejo v Münchenu. Predsedoval ji je predsednik Siebert, ki je imel pri tej priliki pomemben govor. V njem je med drugim poudaril, da so naloge in cilji Nemške akademije višji, kakor pa dru-

gih ustanov te vrste na svetu. Dejal je, da Nemška akademija nima enakovredne vrstnice. Ne more se primerjati niti s slovito Francosko akademijo — Académie Française. Nemška akademija — je dejal — ima še posebne naloge, ki obstoje predvsem v tem, da vzdržuje kulturne vezi z ostalimi narodi. V inozemstvu bodo ustanovljene stolice za nemški jezik in kulturo, kjer bodo predavali nemški lektorji. V bodoče bo Nemška akademija vsako leto ob priliki svoje letne seje podelila po dve nagradi po 3.000 nemških mark. Namenjena so tudi posebna odlikovanja za tujce. Med drugim je razpisana nagrada za književno delo, ki bo pripomoglo k izpolnitvi medsebojnega spoznavanja narodov. Posebna pozornost bo posvečena tudi onim književnim delom, v katerih se bodo pisci zavzemali za to, da bi se čimprej odstranile težave, na katere naletijo tujci, ki se hočejo naučiti nemškega jezika. Tako bodo strokovnjaki v prvi vrsti morali preučiti težave, ki jih ima pri učenju nemščine Italijan.

Umetnost spojena z rodno grudo

Umetnost mora rasti iz domače grude — to je zahteva, ki jo čedalje bolj postavljajo kot merilo umetniškega dela. S tem v zvezi nemški stavbenik Hans Gerlach omenja dogodek, ki ga je doživel v nekem severnem nemškem mestu, kjer bi načrt za zgraditev mestne četrti moral biti izdelan v skladu z domačo umetniško tradicijo. Ker so bile arhitektonske lepote mesta preveč skromne, se je mestni gradbeni svet sestel stavbeniki, da bi skupno izdelali načrt za novo četrt, ki bi bila zgrajena »po domači tradiciji«. Ker je bil pa gradbeni svetnik doma iz Westfalskega, arhitekt iz Južne Nemčije, župan iz Srednje Nemčije, omenjeni Gerlach pa iz Vzhodne Prusije, se ni posrečilo ugotoviti — tako pravi Hans Gerlach sam, — s katere rodne grude bi v resnici morala vzkliti stavbna umetnost v novi mestni četrti v dotičnem severnem nemškem mestu.

Prva gdanska umetniška nagrada

Meseca junija bodo proslavili petletnico gdanske kulturne zbornice. Od 13. do 18. junija bo prirejen v zvezi s to proslavo župni kulturni teden. V okviru tega kulturnega tedna bo tokrat prvič podeljena gdanska kulturna nagrada nemške narodno socialistične stranke, ki jo je lanske leto razpisal župni vodja Foerster. Te nagrade so 10.000 gdanskih zlotov in bo razdeljena med likovne umetnike, književnike, glasbenike in arhitekte.

Godba na pihala spada tudi v visoko umetnost

Nemško časopisje se je zadnje čase zelo zavzelo tudi za godbo na pihala, o kateri prevladuje krivično mnenje, da je nekaj drugovrstnega v glasbeni umetnosti. Letos bodo orkestri z godbo na pihala prvič zastopani na »Glasbenih dnevih« v Nemčiji. Godba na pihala je — tako poudarja nemško časopisje — prav toliko vredna kot visoka glasbena umetnost. Po manjših kra-

Tri sestre — tri poroke isti dan — žal ne v resnici, marveč v zaključnem prizoru lepega filma: »Štiri hčerke profesorja Lempac. Na sliki vidimo tri sestre-igralkice: Priscilla Lane, Lolo Lane in Rosemarie Lane z ženini: Jeffreyem Lynnom, Dickom Foranom in Fr. Mc. Hughom.

jih je godba na pihala v resnici važen činitelj v glasbenem življenju. V rajhu so začeli s poskusi, da za orkestre na pihala predelajo skladbe starih nemških skladateljev, kakor na primer Händela, Bacha in Pezela. Sadobni komponisti pa so bili opozorjeni, naj ne podcenjujejo pomena godbe na pihala in naj zanjo komponirajo nove skladbe.

In še nekaj s Češkega

Samo še 700 občin na Češkem brez dobrih cest

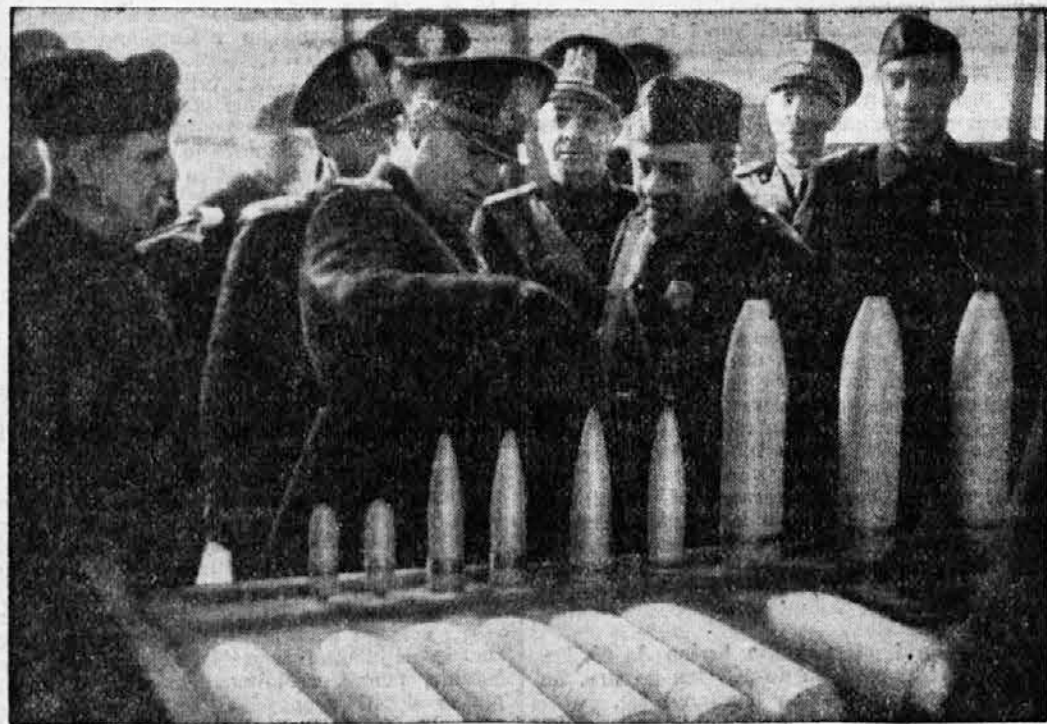
Na Češkem prometne razmere še niso takšne, kakor bi morale biti, čeprav so se v zadnjih letih zelo zboljšale. Čehi so zadnja leta spoznali, da so dobre prometne zveze med posameznimi, predvsem tako bogatimi kraji, kakršne ima Češka, prvi predpogoj za narodno blagostanje. Zato so temu vprašanju posvetili v zadnjih letih tudi največjo pozornost. To delo naj bi napredovalo vsaj v toliko, da bi vse občine dobile dobro prometno, cestno ali železniško zvezo z večjimi kraji. Dela lepo napredujejo in zdaj napovedujejo, da bodo v naslednjih treh letih vse češke občine zvezane z dobrimi prometnimi žilami med seboj, predvsem s cestami. Te ceste bodo še posebno odlične, če bodo zgrajene v takšni obliki, kakor jih je bilo zadnja leta zgrajenih dokaj v Nemčiji. To se bo skoro gotovo zgodilo, ker bodo Nemci brez dvoma gledali tudi na to, da bodo imeli v vsem nemškem rajhu, h kateremu pripadata zdaj kot protektorat tudi Češka in Moravska, po enotnem načrtu zgrajene ceste. Za koliko so se prometne zveze na Češkem v zadnjih sedmih letih zboljšale, najzgovorneje pove dejstvo, da je bilo še leta 1932 na Češkem 1856 občin brez dobre cestne zveze z večjimi kraji, zdaj pa je takšnih samo še približno 700.

Praška občina plačuje 30.000 ljudi

Kdor je bil že kdaj v Prahi, ve, da je to ne samo mesto, ki ima lepo arhitekturo, pač pa, da je tudi veliko mesto in da ima še mnogo možnosti za nadaljnji razvoj. Da se v sedanjih časih čedalje bolj veča, o tem govorijo tudi številke, ki povedo, koliko je praška občina imela lanske leto mestnih uslužbencev in koliko jih ima danes. Preteklo leto je praška mestna občina zaposlovala 9.329 nameščenec, letos pa jih je že nad tisoč več, namreč 10.400. V tej številki pa niso zapodeni upokojenci, nameščenci mestnih gospodarskih podjetij in osebe mestnih šol. Da ima mestna občina ogromne izdatke, priča dejstvo, da 30.000 ljudi dobiva redne mesečne prejemke od nje.

Centralizacija filmske proizvodnje

Češko časopisje že dalj časa razpravlja o vprašanju čim večje koncentracije pri proizvodnji čeških filmov, kar bi privedlo tudi do čim večjega varčevanja, na drugi strani pa do proizvodnje filma, ki bi bila v umetniškem in moralnem oziru enotnejša. V zadnjem času je bil od strani proizvajalcev filmov stavljen predlog, na podlagi katerega bi se po preučitvi moralnih in političnih pogojev čeških proizvajalcev sestavila skupina firm, ki bi bile podrejene osrednji organizaciji. V okviru te organizacije bi posamezna filmska podjetja ohranila svojo popolno samostojnost. Osrednja organizacija bi imela osrednjo upravo, dramatski, personalni, propagandistični, finančni in trgovski odsek ter oddelke za upravljanje posameznih filmskih atelijev. Vsako podjetje bi se moralo pokoriti sklepom osrednje ustanove. Delavnost proizvajalcev filmov bi se razširila s snemanjem v ateliejih Host in Foja. Pogajanja z ateliejem Host so se že začela. Računajo tudi s delovanjem nemških filmskih podjetij. S takšno organizacijo filmske proizvodnje bi se, kakor zdaj

Italijanski predsednik vlade Mussolini si ogleduje tovarno municije v Alessandriji v bližini Turina.

Poslednja zapoved

Na trgu eredi mesteca sta Courtney in Scott velela ustaviti. Zlezla sta z motorja ter začela romati od gostilne do gostilne ter iskala zabave, pozabljenja, razvedrila, kakor vsi tisoči in tisoči vojakov, ki so preplavaljali mesto.

Kako se je to njuno »zabavanje« končalo, je poveljnik major Brand zvedel drugo jutro od glavnega poveljstva.

Courtney in Scott sta po gostilnah povsod dobila znanje in neznane tovariše letalce in vesleje se je v vsaki gostilni bučnejše nadaljevalo. Prvo besedo je povsod imel seveda Scott.

Ni čuda, da je proti jutru prišlo tako daleč, da je moral njunemu veseljačenju moralno narediti konec patrola in da je major Brand iz glavnega poveljstva zvedel, kako in kaj.

Medtem, ko sta Courtney in Scott krokarila po mestu, je grad, kjer je bilo njuno letališče, spal. Ko sta oddrvela z motorjem, je letališče in stavbe počasi objela tišina. Letalci so odhajali spat.

Ujeteja Nemca so morali v posteljo peljati ali bolje, morali so ga vleči kakor vrečo. Bil je od mrtvega pijan. Zavlekli so ga nekam v sobo, drugo jutro pa bi ga odvedli v glavno poveljstvo.

Major Brand se je nekaj časa poskušal z jetnikom pogovarjati, pa ni mogel od

njega zvedeti niti toliko, kolikor je žrtega za nohtom. Vom Mueller je majorja kar naprej prosil in rotli, naj rajši zapoje, kakor pa da bi se ubadala z resnimi pogovori. Sam je neprenehoma poveljal pesem, katere naprava se je bil naučil od angleških pilotov v točilnici. Besede si je koval sproti, kakor mu je ravno prišlo kaj na um.

Brand je videl, da je Nemec do kraja pijan in da se niti ne zaveda, kje je in kaj se z njim godi, pa je zapovedal, naj ga odvedejo spat.

Vse je bilo tiho, vse je spalo po letališču, samo straže so budno hodile okoli velikih gospodarskih stavb, kjer so bila skladišča za strelivo in okoli skednjev, ki so bili preurejeni v hangarje za letala. Vse povsod sama tiha, spokojna noč...

Se pred zoro drugega dne je odletel oddelček »B« na svoj dnevni polet. Ko so se letala dvigala, je bil major Brand že na poslu. Kakor vsak dan, je pospremil letalce in čakal, da so se dvignili, potem pa se je umaknil v pisarno ter nemirno čakal, kdaj se bodo vrnili in kako se bodo vrnili.

To čakanje na vrnitev je bilo za majorja Branda najstrašnejša ura v vsem tem nemirnem vojaškem, letalskem življenju. Mirnejši bi bil, če bi bil sam letel nad

15 sovražnika, kakor pa da je moral čakati, kdaj se bodo vrnili tisti, ki so mu bili izročeni v skrb. Rajši bi bil sam vsak dan izpolnjeval najtežje naloge: napadal Nemce, bombardiral njihove postojanke, strmoglavil njegova letala, kakor pa da je bil zaprt v pisarni, da je moral čakati in drhteti, ali se bodo vrnili tisti, ki jim je on velen, naj odidejo.

Vsako pot je zatrdno vedel, da jih vsaj nekaj ne bo nazaj, da jih je poslal v za-

nesljivo smrt. Ta občutek je Brandu do kraja uničil živce. Občudoval je sicer Courtneya, Scotta, Kollisterja in še nekaj drugih najdrzejših svojih letalcev, ki so se znali s tako junaško močjo obvladovati. Ker pa je sam bil suženj v svoji pisarni, je čutil do teh hrabrih fantov nekaj, kar je bilo podobno sovražni zavisti. Zavidal jim je njihov železni mir in premagovanje. Toda tega ni nikdar na zunaj pokazal. Bil je poštenjak, ki je vedel, da je ta za-

Fotorisba Warner Bros.

Prvo besedo pri krokanju je imel seveda Scott...

zatrjujejo, lahko prihranilo mnogo denarja, pri tem pa je treba poudariti tudi dejstvo, da so praški ateljeji mnogo cenejši kot pa oni iz nemškega rajha. Prevladuje tudi prepričanje, da bo nemška Narodna banka dala v ta namen primeren kredit. Za zdaj še ni mogoče reči, kako bodo ta predlog spravili v sklad z že pripravljeno ustanovo — Filmsko zbornico.

V nekaj vrstah nam poročajo iz Pariza

Slovenci v Parizu. Na binkoštna nedeljo se bodo spet zbrali v Parizu živeči Slovenci. Organizacijo vodi izseljenški duhovnik g. Camplin in upamo, da bo odziv prav številen. Sestanek bo v cerkvi na boulevardu Voltaire.

Krti rijejo po pariških drevoredih in parkih. V pariške parke so prišli krti, ki rijejo pod zemljo in napravljajo velikanske kratine, pa ni nikogar, ki bi jih pokončeval, nasprotno še podpirajo in pomagajo jim Parižani.

Ti veliki krti, ki imajo dve nogi, so delavci, ki jih je najela oblast, da po vseh večjih parkih naredijo podzemsko skrišališča za primer vojnega napada iz zraka. Lepi Elizejski park je ves prekopan in prelit, na Champ de Mars so naredili skrišališča, iz katerih bodo varovali 300 metrov visoki Eiffelov stolp. Po drevoredih in gozdovih Longchamps, Vincenna in St. Clouda je vse polno podzemnih skrišališč.

Pa tudi s plinskimi maskami je že obdarovano pariško prebivalstvo (seveda le Francozi). In te dni razdajajo po hišah pesek, vsaka hiša dobi toliko vreč, kolikor je v njej strank.

Seveda vsa ta pripravljanja ogromno stanejo, zato pa so predpisali od 1. maja 1% takso za oboroževanje na vse račune.

Radio

Programi Radió Ljubljana

Sreda, 24. maja: 12 Godbe na pihala (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Sramek: »Stirje fantje« — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Jezik, najdražja dota (g. prof. Fr. Vodnik); b) Opazuj in poskušaj (g. prof. M. Adlešič) — 18.40 Podlaga za odmero posrednih in neposrednih davkov (dave, uprav. g. Volje Stefan) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Težnje Hrvatov na polju likov. umetnosti, II. del (Edv. Čanič, publ.) — 19.35 Prirodopisni kotiček (g. prof. Fr. Pengov) — 20 Wurliško orgle (plošče) — 20.15 Prenos iz Zagreba: Koncert Hrvatskega obrtnega pev. društva »Jug« — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kvartet mandolin.

Četrtek, 25. maja: 13 Bolgarska lahka glasba (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Kmečki trio — 14 Napovedi — 18 Svet v pesmi (Radió orkester) — 18.40 Slovensčina za slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Predavanje Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50 Deset minut zabave — 20 Teret Stritar poje ob spremljanju harmonike (g. Stanko Avgust) — 20.45 Karel Hinko Macha: Maj, spominski večer (uvodna beseda, recitacije) — 21.30 Cesar Franek: Simfonija v d-molu (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki v od. dihi (Radijski orkester).

Drugi programi

Sreda, 24. maja: Belgrad: 20 Prenos iz belgradskega Narodnega gledališča — Zagreb: 20.15 Prenos koncerta — Bratislava: 20.40 Slovenske pesmi — Sofija: 20.55 Lahka glasba — Varšava: 20.15 Koncert — Berlin: 20.15 Fauskova simfonija, Liszt — Breslau: 20.15 Zvezda in plesna glasba — Budimpešta: 22 Ciganski orkester — Bukarešta: 22.15 Prenos koncerta — Dunaj: 20.15 Koncert dunajskih simfonikov — Monakovo: 22.30 Danska narodna glasba — Pariz: 20.30 Prenos — Strasbourg: 20.30 Prenos koncerta iz Metz.

visiti občutek krivičen in da mu ne sme dajati izraza v nobeni obliki, saj je bil neupravičen.

Najbolj izmed vseh je občudoval stotnik Courtneya. Ta je bil v vsakem oziru prvi letalec na oporišču, daleč pred vsemi. Courtney, da... Da bi jih imel vsaj deset v svojih oddelkih. Potem...

Majorja Branda je iz misli poklical telefonski zvonec, ki je rezko zabnel, da je majorja kar vrglo na noge. Naglo je stopil do aparata.

Glas na telefonu je govoril:

»Halo... Tu glavno poveljstvo v mestu.

Potrebujemo poveljnika vašega oporišča.

Brand se je zdrnil v misli, kdove kaj bo, in je odgovoril:

»Tu sem... Na telefonu major Brand.

»Good morning. Tu pri telefonu major Walter. V zaporu imamo dva vaša letalca.

Major Brand je na glas in začudeno vprašal, kakor da ne verjame:

»Kakoooo?«

»Da, da. Ponoči smo morali zapreti dva vaša častnika, ki sta nam vse mesto postavila na glavo.«

Brand se je oddahnil in se zakrohotal:

»No, zaradi tega me ni bilo treba razburjati, major.«

Oni iz glavnega poveljstva je odgovoril:

»Saj bi vas ne. Toda škandal je tak, da ne vem, če ju bomo lahko takoj spustili.

Tudi nista še taka, da bi mogli tvegati, da ju vam pošljemo nazaj.

Brand se je šele med razgovorom spomnil, da se Courtney in Scott še nista bila vrnila iz mesta, čeprav je bil že dan.

Prvi trenutek ga je to pogrelo, potem pa je začel prositi: